

Vass Csaba

Ifjúság, szabadság, fogyasztói kultúra, globalizáció

Az előadás négy kérdésre keresi a választ: 1. Értelmezhető-e szabadság és ifjúság kapcsolata? 2. és 3. Ezt, és a fogyasztói kultúrát hogyan befolyásolja a globalizáció? 4. Mi a televízió szerepe e folyamatokban?

1. Az ifjúság szabadsága

Kapcsolatukat a „nemzedéki valóság” révén találhatjuk meg. Berger és Luckman nyomán az ifjúsági szabadságot, ill. szuverenitást és annak fokát azzal mérhetjük, hogy egy nemzedék milyen mértékben konstruálhat saját, „nemzedéki” valóságot, azon belül önazonosságot és ezeket legitimáló világmagyarázatokat, mennyire képes ezek újratermelését meghatározni. A hagyományos társadalmak örökítő intézményei a nemzedékeknek csak kevés lehetőséget hagytak saját valóságuk megalkotására. A modernizációval az ifjúság saját nemzedéki valóság, önazonosság és világmagyarázat konstruálhatóvá – és előző nemzedéki valóság dekonstruálhatóvá – s így „szuverénné” – de autonómmá még nem – vált.

2. A globalizáció és az ifjúság szabadsága

László Ervin szerint a modernizáció már fél évszázada elavult. Nyugaton már közhely, hogy helyét egy új létmód, a globalizáció veszi fokozatosan át. A globalizáció uralkodó társadalomra és neki alávetett modern és hagyományos nemzeti társadalmak hierarchikus kapcsolatára tagolja a világtársadalmat. Viszonyukat a dekonstrukció jellemzi, amelyben a globalizációs uralkodó társadalom mások számára a puha erőszak intézményei révén – Beaudrillard szavával – szimulakrumok előre gyártott valóságát és vonzó kényszerazonosságot termel és a puha erőszak intézményeivel újratermel. Ennek következtében a globalizáció, legalábbis az alávetett társadalmak ifjúságának szabadságát visszavonni, dekonstruálni igyekszik.

3. A fogyasztói kultúra helyére lépett dekonstrukciós kultúra

A modernizáció nemzedéki valóságot konstruáló szabadságával szemben a fogyasztói kultúrával lépett fel a gazdasági hatalom. A fogyasztói kultúra a mesterséges „vontkoztatási valóság” reklámozásával még csak az aspirációkat alakította a maga képére. A globalizáció azonban már – a valósággal és identitással együtt – az aspirációkat is irányított újra átalakítással állítja elő. Ez azt jelenti, hogy a globalizációs uralkodó valóságban a fogyasztói kultúra helyére a dekonstrukció kultúrája került.

4. A tömegtájékoztatás és az ifjúság szabadsága

A tömegtájékoztatás a nyilvános értelmi valóság és a márkahűséggel diktált azonosságok előállításával a dekonstrukció és a dekonstrukciós kultúra, a puha erőszak egyik fő intézménye is lehet. Vannak hagyományos és modern intézmények, amelyek az ifjúsági szabadság védelmében lépnek fel. A Duna Televízió is ilyen, szolidan konzervatív, másodgenerációs modern szabadság kultúra híve.